

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, גִּיּוֹרָא כַּד אֲתַגְזֵר, כְּשֶׁגֵּר נִמּוּל נִקְרָא גֵר צָדֵק, וְלֹא יוֹתֵר. וְכַאֲן אָמַר מוֹרְנוּ יָדוּ בְּכַל. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַכֹּל נִקְשֵׁר בְּאֶחָד. אֲבָל שְׁנֵינוּ שְׁהֵגֵר, שׁוֹנֵה יִשְׁמַעְעָל, שְׁאִינוּ גֵר. בֵּן אֲבָרְהָם הוּא הָיָה, בְּנוֹ שֶׁל קְדוֹשׁ הָיָה. וְכַתוּב בּוֹ בְּיִשְׁמַעְעָל, (בְּרֵאשִׁית יז) הִנֵּה בְּרַכְתִּי אוֹתוֹ. כְּתוּב כְּאֵן בְּרַכְתִּי אוֹתוֹ, וְכַתוּב שֵׁם (שִׁמְכוֹ) וְהוּא בְּרַךְ אֶת אֲבָרְהָם בְּכֹל. וְעַל כֵּן כְּתוּב יָדוּ בְּכֹל.

וּמִשּׁוּם כֵּן כְּתוּב עַל פְּנֵי כָל אֲחִיו יִשְׁכֵּן. שְׂאֵם שְׂאֵר קְרוּבֵיו נִמּוּלוּ (הַתְּגִירוֹ), נִקְרָאִים גְּרֵי צָדֵק וְלֹא יוֹתֵר, וְהוּא יוֹתֵר וְעֲלִיּוֹן מִכֹּל. כָּל שֶׁכֵּן הֵם שְׂאֵל נִמּוּלוּ שְׁעוּמָדִים בְּאוֹתָם פְּנִים רְחוּקִים, בְּאוֹתָם פְּנִים תַּחְתּוֹנִים. וְהוּא מְדוּרוֹ לְמַעְלָה מִכָּל הַפְּנִים שְׁלָהֶם, וּמִכָּל הַפְּנִים שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. זֶהוּ שְׁכַתּוּב עַל פְּנֵי כָל אֲחִיו יִשְׁכֵּן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִשּׁוּם כֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַכְּרִיז וְאָמַר, לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי, שְׁוֹהֵי הָאֱמוּנָה שְׁלוֹ.

לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה. הַרִי נִתְבָּאֵר. וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל הַפְּרָצוּפִים מִתְרִים, פֶּרֶט לַפְּרָצוּף אָדָם, שְׁהָרִי פְּרָצוּף זֶה שׁוֹלֵט בְּכֹל. דְּבָר אַחֵר לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה - רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח, אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשֻׁרְךָ. כִּמָּה יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְהִזְהָר עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, כִּמָּה יֵשׁ לוֹ לְהִזְהָר שְׂאֵל יִטְעֶה בְּהֵם, וְשְׂאֵל יוֹצֵא מִהַתּוֹרָה מֵהַשְׂאֵל יוֹדֵעַ וְלֹא קָבַל מִרְבוֹ. שְׁכָל מִי שְׁאוּמֵר דְּבָרֵי תוֹרָה מֵהַשְׂאֵל יוֹדֵעַ וְלֹא קָבַל מִרְבוֹ, עֲלִיו כְּתוּב לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד

לְאֲתַפְּרָעָא מִנִּיהַ, בְּעֵלְמָא

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, הָא תְּנִינָן, גִּיּוֹרָא כַּד אֲתַגְזֵר, אֲקָרִי גֵר צָדֵק, וְלֹא יִתִּיר. וְהֵכָא אָמַר מוֹ יָדוּ בְּכֹל. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כִּלְאֵ אֲתַקְשֵׁר בְּחַד. אֲבָל גִּיּוֹרָא תְּנִינָן. שְׁאִנִּי יִשְׁמַעְעָל, דְּלֹאוּ גִיּוֹרָא הוּא. בְּרִיָּה דְּאֲבָרְהָם הָוָה, בְּרִיָּה דְּקַדִּישָׁא הָוָה. וְכַתִּיב בֵּיהּ בְּיִשְׁמַעְעָל, (בְּרֵאשִׁית יז) הִנֵּה בְּרַכְתִּי אוֹתוֹ. כְּתִיב הֵכָא, בְּרַכְתִּי אוֹתוֹ. וְכַתִּיב הֵתָם, (בְּרֵאשִׁית כד) וַיְיָ בְּרוּךְ אֶת אֲבָרְהָם בְּכֹל. וְעַל כֵּן כְּתוּב פְּתִיב, יָדוּ בְּכֹל.

וּבְגִינֵי כֵּן כְּתִיב, עַל פְּנֵי כָל אֲחִיו יִשְׁכֵּן. דְּאִי שְׂאֵר קְרִיבֵי אֲתַגְזֵרוּ (ס"א אַתְּגִירוֹ) אֲקָרוּן גְּרֵי צָדֵק, וְלֹא יִתִּיר, וְהוּא יִתִּיר וְעֲלִיָּה מִכֹּל. כָּל שֶׁכֵּן אִינוּן דְּלֹא אֲתַגְזֵרוּ, דְּקִיָּמִין בְּאִינוּן אֲפִין רְחוּקִין, בְּאִינוּן אֲפִין תַּתְּאִין. וְאִיהוּ, מְדוּרִיָּה לְעִילָא מִכָּל פְּנִים דִּידְהוּ, וּמִכָּל פְּנִים דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, הֵדָא הוּא דְּכַתִּיב, עַל פְּנֵי כָל אֲחִיו יִשְׁכֵּן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין כֵּן אֲכַרִּיז וְאָמַר, לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי, דְּדָא הוּא מְהִימְנוּתָא דִּילִיָּה. לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה. (שְׁמוֹת כ) הָא אֲתַמַּר. וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל פְּרָצוּפִין שְׂרִי, בַּר מִפְּרָצוּפָא דְּאָדָם, דְּהָא הָאִי פְּרָצוּפָא שְׁלִיט בְּכֹלָא.

דְּבָר אַחֵר, לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה. רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח, (קַהֲלַת ה) אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשֻׁרְךָ. כִּמָּה אֵיט לִיָּה לְבַר נִשׁ לְאֲזַדְהָרָא עַל פֶּתַח מִי אֲוִרִיתָא, כִּמָּה אֵיט לִיָּה לְאֲזַדְהָרָא דְּלֹא יִטְעִי בְּהוּ, וְלֹא יִפִּיק מֵאֲוִרִיתָא מֵהַ דְּלֹא יָדַע, וְלֹא קָבַל מִרְבִּיָּה. דְּכָל מָאן דְּאָמַר בְּמִלֵּי דְּאֲוִרִיתָא מֵהַ דְּלֹא יָדַע, וְלֹא קָבַל מִרְבִּיָּה, עֲלִיָּה כְּתִיב לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זְמִין